Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

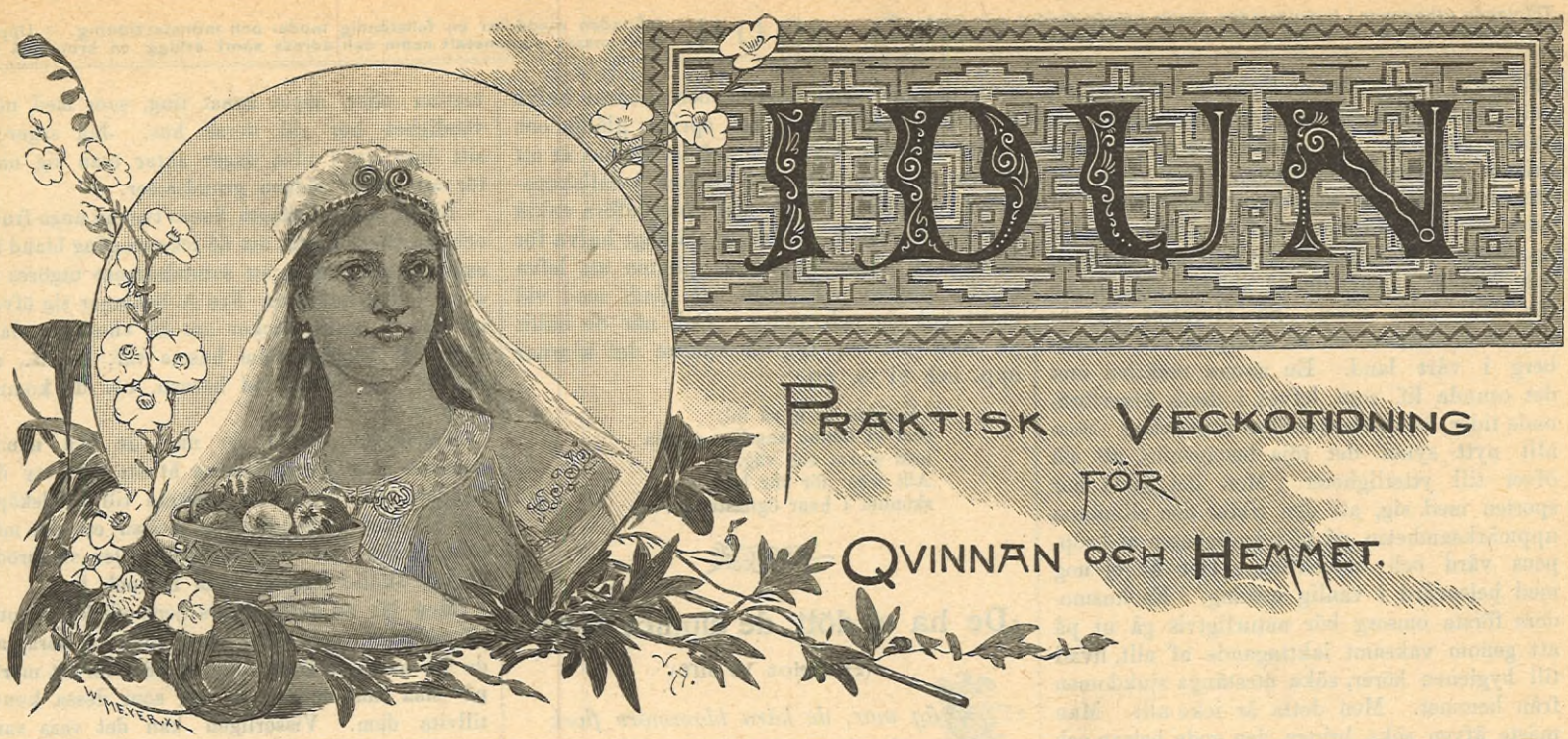

N:r 47. Fredagen den 23 november 1888. 1:sta årg.

Byrå: *Klarabergsgatan 54, en tr.* **Annonspris:** 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser).

Tidningen kostar **endast 1 krona för qvartalet.** postarvodet inberäknadt. Ingen lösnummerförsäljning!

Redaktör och utgifvare: **FRITHIOF HELLBERG.** Träffas å byrån kl. 9—10 och 4—5. Allm. Telef. 6147.

Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Sista numret i hvarje månad innehåller en **fullständig mode- o. mönstertidning.**

Prenumeration sker: I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stadspostens hufvudkontor, i de större boklådorna samt å tidningskontoren.

Ej än, men snart du ser, att blyg och mild
är ofta just den högsta kraftens bild,
att mycket väsen ej det ädla gör,
men kämpar tyst och utan jemmer dör.

C. D. af Wirsén.

Pessimismen och qvinnorna.

Af *P. E. R.*

Det är onekligen en mycket allvarlig tid, vi lefva i. Öfver hela affärslifvet ett långvarigt, förlamande tryck, som kännes genom alla samhällslager och sträcker sina verkningar in på alla områden af lifvet. Den materiella existensen bekymmersam och inom idéernas verld en slitning och kamp mellan nya och gamla åskådningar, så förbittrad och oförsonlig som kanske aldrig någonsin förr sedan kristendomens inträde i historien. Allt detta verkar, det ena med det andra, på lynnena, hvilka mer och mer förlora sin glädtighet och sitt friska lefnadsmod. Hopplös pessimism utbreder sig som ett isande töcken öfver verlden. Så påstås åtminstone i alla nyare romanböcker; och obestridligt är i hvarje händelse, att förmågan att känna glädje har aftagit betydligt på endast sista decenniet. Man märker det på teatern, man ser det på folkfesterna ute i det gröna, man läser det mellan raderna i den yngre literaturens alster. Men för den, som inser glädjens stora, oskattbara betydelse för själslifvets sundhet, är detta högst sorgliga iakttagelser.

Det värsta är, att menniskorna äro så fallna för att göra en dygd af nödvändigheten. Lida en hel tids menniskor af missmod och glädjelöshet, strax skall man se, att tråkigheten adlas till allvar, att uppstyltningen får namn af värdighet och naturlig munterhet betraktas såsom bevis på lättsinne eller tanklöshet. Fins det något vedervärdigare, än när surmulenheten tar sig later, som vore den allena respektabel, eller när oförmågan att njuta af ett skämt vill gälla som heligt allvar, tankfullhet, »djup»? Mer än en gång har ett klädedrägtsmode uppkommit genom någon förnäm persons behof att dölja ett naturligt lyte. Mer än en gång har också en känsloriktning tagits efter, sedan den blifvit intressant genom den eller den snillrika personens hängifvenhet åt densamma. Härmningsdriften är stor bland apornas talande slägtingar, och känslostämningar efterhärmas lika väl som hattar och klädningar. En tid var »der Weltschmerz» högsta fashion, med i pannan högt uppdragna ögonbryn, »Buch der Lieder» i rockfickan och ett bittert leende kring läpparna. Vi hafva nu länge i vårt land tenderat åt ett mode i mörka färger och smått »à la bigoterie». Ännu är skrattet icke bortlagdt, men börjar allt mer att utträngas af det matta leendet.

Innan ännu den uppfattningen har blifvit allt för utbredd, att det skall vara finare att sucka och himla sig än att skratta och skämta, låt oss ett ögonblick tänka efter; kanske har glädjen en större uppgift i verlden än många tro; kanske är glädjen helt enkelt ett lifsvilkor, som vi icke kunna undvara utan att förtvina, likasom blomman vissnar och dör, beröfvad solens ljus.

Se och jemför! Der lefver en ensam qvinna fram ett glädjelöst lif. Den ena dagen går lik den andra under ett oafbrutet släp och slit blott för underhållande af denna stackars lifsgnista, som ej får tillfälle att värma och lysa någon. Ursprungligen har hon varit en varmhjertad och begåfvad qvinna, intresserad för allt sant, godt och skärt. Men förhållandena tvungo henne att använda alla sina krafter, hela sitt intresse blott på förvärfvandet af det lilla, hon behöfde för sitt lifsuppehälle. Hjertat hårdnade till, då det ej fick någon annan att klappa för. Begåfningen förslöades under ett lif i ensamhet, och tvånget att dagligen endast tänka på egna bekymmer förqväfde alla högre intressen. Glädjelösheten alstrade bitterhet. Hon, som förr tänkte och kände så kärleksfullt för alla menniskor, har fått en skarp tunga och kan berätta vackra saker om alla grannarne i qvarteret.

Huru helt annorlunda gestaltar sig icke ett lif, i hvilket glädjen fått lysa in, förädlande, uppfriskande! En ren glädje öppnar hjertat för ädla känslor, den höjer lifskraften, utvecklar anlagen och ger tankarna flykt. Den, som sjelf är lycklig, vill också se lyckliga menniskor omkring sig. Den, som lärt sig att älska lifvet, spänner sina krafter i lifvets strid. Han ger sig icke i första taget, han böjer sig ej för första motgång, han vet, att lyckan är värd en dust, låt vara både långvarig och hård.

Det är väl den skönaste syn, man kan se, en gammal man eller qvinna, som trots oupphörliga motgångar och stora sorger i lifvet icke förlorat tron på glädjen utan ännu både sjelf med friska känslor kan njuta af lifvet och med innerligt deltagande ser, hur ungdomen fröjdar sig. Tolerans och frisinne följa med ett gladt sinne; ofördragsamhet och andra onda ingifvelser komma med fördystringen.

Har någonsin ett brott begåtts med gladt hjerta?

Har någonsin ett lömskt anslag, en usel hämnd, ett nedrigt försåt uttänkts under glädjens inflytande?

Nej, glädjen har aldrig gjort något nedrigt i verlden. Dåliga surrogat för sund glädje, tarfliga förlustelser såsom ersättning för ett förstördt sinnes oförmåga att fröjdas åt oskyldiga och naturliga glädjeämnen — sådant har verkat och verkar dagligen förslappande på en stor hop menniskor, hvilka sannolikt, om man skulle kunna skåda in i deras innersta, äro mindre glada än de invanda skratt-

salfvorna skulle låta en förmoda. Ett osundt och förkonstladt lif har nog, i synnerhet i de större städerna, sin skuld i den allmänna bristen på verklig lifsglädje. Det gäller att återvända till ett naturligare lefnadssätt. I tider af öfverförfining hafva alltid skalder uppträdt och lofprisat landtlifvets enkelhet och friskhet, hvari de då skådat räddningen för den sjuka tiden. Så Horatius på sin tid, så Rousseau och så Almqvist och Strindberg i vårt land. En annan reaktion mot det osunda lif, som lefves i dessa öfverförfinade tider, är sportsväsendets utveckling. Som allt nytt synes det röja benägenhet att slå öfver till ytterligheter. Men det goda har sporten med sig, att den riktar den allmänna uppmärksamheten på nödvändigheten af kroppens vård och utveckling. Det är ej nog med helsovård i vanlig mening. En husmoders första omsorg bör naturligtvis gå ut på att genom vaksamt iakttagande af allt, hvad till hygienen hörer, söka utestänga sjukdomen från hemmet. Men detta är icke allt. Man måste äfven söka bringa den goda helsan och den kroppsliga utvecklingen till en sådan höjd, att ett öfverskott af lifskraft uppstår, ett öfverskott, som alstrar glädje och mod och arbetslust. Se på en menniska, som har detta öfverskott af helsa, hur förtjust och lycklig hon ser ut: ögonen stråla af skalkaktighet, kinderna lysa rödt, hållningen är käck, och rörelserna liksom fjedrade. Hon gnuggar sina händer och känner sig så glad, så glad — öfver hvad? Öfver ingenting särskildt, men hon kan inte hjelpa, att hon känner sig märkvärdigt fri och lätt.

Ett bättre arf kunna föräldrar ej gifva sina barn än ett gladt lefnadsmod, stark vilja och starka muskler. Vänj barnen tidigt att finna sin lust i härdande kroppsöfningar! Föregå dem med godt exempel! Lär dem att icke hänga läpp för småsaker, att icke undandraga sig ansträngningar, att icke böja sig för hvad som helst! Men ett gladt och starkt sinne tvingar man ej på någon, det växer så småningom fram af sig sjelft hos barn, som uppfostras friskt och sundt i ett föräldrahem, der ett jämnt och godt humör råder, der arbetet ej betraktas som en tung pligt utan som ett kraftspännande nöje, och der nöjet sjelft ej kommer som en skolkning ifrån pligterna utan ingår som en gifven del af dagens program.

Barn, som uppfostras så, skola helt visst icke söka oädla nöjen bakom föräldrarnes rygg, och, när en gång föräldrahemmet är ett vackert minne blott, skola de söka uppehålla de goda traditionerna i det nya hem, der rollerna äro förändrade och de nu såsom föräldrar i sin tur få glädja sig åt det växande lifsmodet hos de små.

Slägtet behöfver fysiskt stärkas — det är det ena; vi behöfva endast betrakta en flock barn i skolåldern eller ett par tjuguåringar med hängande hufvud och bleka kinder för att blifva öfvertygade derom. Men på själslifvets område är också en förändring behöflig: håglösheten, mattheten i känslor, lamheten i sträfvanden, den tidiga »blasertheten», allt detta är svaghetstecken, tydande på en själens bleksigtighet, som icke kan annat än ytterligare förvärras af det pessimismens mörker, som hotar att inhölja hela vår verld. Glädje måste skapas af intet, om den ej kan formas af jordens ler. Vi måste skaffa oss inbillade glädjeämnen, om nu verlden skulle vara så sorglig, att den ej bestode oss några verkliga.

Och skaparinnorna måste bli qvinnorna. Som ungmör, som hustrur och mödrar hafva de tusen möjligheter att sprida glädje och behag omkring sig. De måste hjelpas åt att drifva högtidligheten på flykten i sällskapslifvet, de måste i sina hem söka införa enkla och sunda vanor, de måste ständigt hafva för ögonen de bägge pligterna: pligten att lefva sundt, pligten att hålla ett gladt mod vid makt hos sig och andra. Och när de hållit på med det en tid, så kanske det klarnar upp, och vi se, att:

»Verlden är ej så ful,
som vi henne ängsligt afmåla
med storm och våg.
Allt leker för vår håg,
skönhet i hvar ögnastråla . . .»

»De ha ej dött, de slumra blott.»

(Harriot Wolff.)

»Säg mor, de kära blommors flock
uti vår trädgård — är den död?
Min blomma hvit, min blomma röd
jag söker, men ej finner dock.»

Hon svarar: »på naturens lott
kom ock, mitt barn, en hvilotid,
och dina blommor här invid
de ha ej dött, de slumra blott.

De slumra under drifvans drägt
för köld och storm i säker hamn,
likt barnet i sin moders famn;
dem väcker åter vårens flägt.»

*Du hjerta, **dina** blommors skatt*
— de kära, dem du valde ut
och egt och älskat en minut —
ha de gått in i dödens natt?

Ack, icke ha de spårlöst gått;
fast jorden dolt dem, förestår,
jag vet det, äfven dem en vår:
de ha ej dött, de slumra blott.

J. N—g.

Ett ord till husmödrarna.

Med anledning af Laura Fitinghoffs artikel.

Tacksamt erkännande allt det rätta och sanna, som i Laura Fitinghoffs uppsats om »orlofssedlar och afskedsbetyg» stod att läsa, tänkte jag dock, när jag läst igenom densamma: stackars tjensteflickor, skolen I nu också hafva betyg öfver edert *lynne!*

För att kunna förändra det naturliga lynnet eller åtminstone beherska det samma tarfvas i sanning en grundlig själens uppfostran. Men hvarifrån skola då tjensteflickorna hemta denna? Fordra våra matmödrar, och göra de det med rätta, denna uppfostran af sina tjenarinnor, då böra de ock visa, att de sjelfva ega densamma och genom exempel föregå dem i den vägen.

Men hurru många matmödrar finnas, som så göra? De flesta glömma, att äfven tjenarinnan är vår nästa, och att äfven hon med rätt kan fordra att behandlas efter grundsatsen: »hvad I icke viljen att menniskorna skola göra eder, det gören I icke heller dem»; i sitt inre hålla de tjenaren nästan jemförlig med skobortsten, mattan eller något annat ting, som med nödvändighet hör till deras hus. Jag säger: i sitt inre, ty i våra dagar aktar man sig noga för att *uttala* sådana grundsatser.

Bland mina bekanta finnas tvenne unga fruar, och jag vågar påstå, att de icke en gång bland tio sammanträffa, utan att samtalsämnet utgöres af deras—tjensteflickor. Fru A. beklagar sig öfver, att hennes tjensteflickor äro så »nosiga», slarfviga och likgiltiga om husets väl; fru B., att hennes äro elaka vid barnen, när de komme åt o. s. v.

Tjufaktiga kunna de nu i de två nämda hemmen icke gerna komma åt att vara, ty det händer icke ofta, att nyckeln till brödskåpet ute i köket glömmes qvar mellan ett par måltider, eller att sockerskålen eller småbrödskorgen skulle lemnas utom lås och bom.

Men låt nu dessa fruars tjensteflickor komma tillsammans, och strax skall man få höra, att de ha hvarken färre eller mindre fel att märka på sina matmödrar än de, som dessa kunde tillvita dem. Visserligeu kan det vara sant, att i de flesta fall ett dylikt omdöme af en tjenare ej är mycket att lita på, men då jag öfverraskar mina nämda bekanta midt i hvardagslifvet, i köket ibland deras tjensteflickor, då finner jag till matmödrarnes skam, att tjensteflickornas »baktal» icke var så alldeles utan skäl.

Mycket kunde vara att säga i denna sak, men detta må vara nog. Matmödrar, viljen I hafva edra tjenarinnor bättre, blifven då först *sjelfva* bättre. Ty här gäller utan gensägelse det gamla ordet: »sådan herre sådan dräng».

Visserligen är det sant, att »ingen regel gifves utan undantag», men jag tror att undantagen ej skola blifva synnerligen många, om vi sjelfva i frågan ställa oss rätt, icke allenaast *rättsligt* utan också *moraliskt* rätt.

Låt tjenaren känna, att du på sätt och vis räknar äfven honom till huset, så skall han eller hon med mera tillgifvenhet fästa sig dervid. Då ett glas e. d. råkar slås sönder så banna icke på det sättet, att den felande varsnar, att det är endast vreden öfver förlusten, som drifver på dina ord; låt din tjenarinna förstå, att det är lika mycket bekymmer öfver henne sjelf för hennes slarf, som vållat bannorna; då framkalla dessa icke vrede igen.

»På det sättet», sägen I, »skulle ju hvar matmoder få göra sig till ett slags moder för sina tjenare.» — Nåväl, moder och uppfostrarinna, det kan ju vara ungefär det samma. Äro icke vi äldre komna till för att uppfostra de unga? Är icke detta vår pligt? Om du sålunda gör dig till en moder för dina tjenare, så gör du ändå icke mer än din pligt, men den pligtens fyllande skall bringa dig sjelf största nyttan.

Rose Nath.

En svärmor.

Skiss af *Wilma Lindhé.*

(Slut fr. föreg. n:r.)

De hade kommit på det klara med sina känslor redan för en tid sedan, men beslutat att ej tala derom ens med föräldrarna, förr än terminen började. Den skulle ju ändock aldrig återkomma, denna korta underbara tid, då de voro helt och hållet uppfyllda af hvarandra, utan att någon visste, knapt anade den ljufva hemligheten.

Rektorn var högt ansedd i det lilla samhället, ej allenast genom sin ställning, sin begåfning och duglighet som kommunalman,

utan främst kanske genom den rikedom, han fått med sin hustru. Angenäm sällskapsmenniska, sjelfskrifven rolighetsminister, god talare och lyckad tillfällighetspoet, var han själen i allt och afgjordt stadens främste man, om också mången fans, som ville göra honom platsen stridig.

Att modren mottog underrättelsen med tårar förvånade ej Gunnar, ty han var van att se henne gråta lika mycket i glädje som sorg.

Hon föll honom om halsen och sade med afbrutna, otydliga ord, att »hon var så glad, så glad — hon hade nästan fruktat för att han skulle komma att gå ogift — han var ju nära trettio år — och det var ett så godt parti — en rik, väluppfostrad flicka — snäll också, det trodde hon säkert. — Rektorskan var ett så präktigt fruntimmer, som lärt sina döttrar lite af hvarje, och om rektorn än skämtade väl fritt, var han dock en hedersman.»

Ingen var god nog åt *honom* — men nog smickrade det henne lite smått, att en af stadens rikaste flickor just skulle bli hans hustru — men ändå! hon nändes ej säga honom det, men det kändes så bittert, att hon ej egt hans förtroende — att något sådant *kunnat* afgöras, utan att hon ens visste derom — och så — hur annorlunda skulle ej allt blifva!

Hon skulle göra sitt bästa för att vinna hans fästmös hjerta — draga *henne* till sig, på det hon måtte få behålla *honom*. Hur varmt mottog hon ej också Martina, när sonen strålande af lycka förde henne med sig! Hon hade sett henne på gatan endast — aldrig talat med henne — och det kändes så underligt att se henne, kyssa, smeka och skämta med henne, som om de känt hvarandra i alla sina dagar.

Den unga flickan försökte vara både vänlig och ogenerad, men var i stället skygg och ej alls sig lik, hvilket fästmannen genast märkte.

Pastorskans goda hufvud, redbarhet, ordning och stränga åsigter voro lika kända, och hon var rädd för sin blifvande svärmor.

Fadren, som skämtade öfver allting, och stundom groft nog, hade också gjort sig lustig öfver »elaka svärmödrar» — som det ju blifvit en vana att göra — liksom om inga andra funnos! — Och i de böcker hon läst, liksom de teaterpjeser hon sett, användes svärmödrarna oftast som tortyrredskap för ofelbara unga fruar och dito män. — Skämttidningarna sedan, som fadren höll, voro ju fulla af tvifvelaktiga qvickheter, der svärmodren var ormen i de ungas paradis, eller der de fingo den hugnande underrättelsen, att de, som haft svärmödrar, redan genomgått skärselden och utstått sin pers.

Ej att Martina trodde på allt detta; men af det verkliga lifvet kände hon för litet för att kunna döma på egen hand, och, hur det var, alldeles fri från nedärfda fördomar var hon icke — icke så fri, att hon kunde möta sin fästmans moder utan rädsla och i kärlek.

Aldrig hade Gunnar tänkt öfver, att det var ett tyst, enformigt lif, han fört hos modren, aldrig hade han, upptagen af sitt arbete, saknat nöjen eller sällskap, aldrig det förtroliga umgänget med kamrater; ty hennes mångsidighet, hennes varma intresse för allt, som rörde honom, hade ersatt allt — men nu — sedan han en gång blifvit daglig gäst i ett hem, som fick lif genom ungdom, skämt och löje, och der han också hade den han höll kär, föll det som af sig sjelft, att han skulle vara der — och endast *der*.

»Kom när du vill — det fins alltid en plats vid vårt bord», hade både rektorn och rektorskan sagt, och Martina bad hvarje dag: »du kommer väl hit i morgon middag» — »du kommer väl igen i afton» — och han kom.

Först väntade modren honom till middagen, dukade och lagade till hans älsklingsrätter samt uppsköt måltiden en qvart — en halftimma — så försökte hon äta, men kunde ej, och lät duka af igen. Det var så förfärligt att se den plats tom, der mannen först setat, och så han i så många år. »Duka inte åt doktorn, Stina», sade hon, när en tid gått om, »vi kunna ju sätta fram, om han kommer», och så satte hon sig på *hans* plats — så stod den ej tom längre.

Om aftnarne hade de gått ut tillsammans — och så kom tidningen — han hade läst den för henne, medan hon sydde, och de hade resonnerat öfver »ledaren» — ja öfver allt sammans — politik, konst, litteratur — och derifrån kommit in på alla möjliga ämnen samt fortsatt dermed vid qvällsbordet, ja, ibland långt in på natten. — Och nu var det slut alltsammans!

En annan hade tagit allt! En annan, som nyss lärt känna honom — med hvilken han haft intet gemensamt — som varit ingenting för honom!

Hon var svartsjuk — hon var elak och bitter i sitt hjerta — men hon var klok också och tordes ej visa det — men hvad hon led!

En afton då och då, kom han och hade fästmön med sig, men hon kände det alltid, som om det var smulor från ett öfverfullt bord, man tillkastade henne, och ändock samlade hon upp dem alla, rädd att förlora en enda. Hon gjorde hemmet festligt, dukade upp det bästa hon kunde, försökte vara glad och intressant, men de voro liksom frånvarande för allt annat än hvarandra — det var synbarligen en uppoffring att dela med sig åt *någon*.

Alldeles så hade hon sjelf älskat en gång — också detta kom tillbaka så bittert, så saknadsfullt. Hon kunde ej anklaga dem — ville ej heller ha det annorlunda — men när han var borta, och om nätterna, när hon ej kunde sofva, hur resonnerade hon ej med sig sjelf, anklagade, förmanade och bannade — bad till Gud om tålamod och kraft — grät och klagade — och hur nervös hade hon ej blifvit bara af längtan, bara af det fåfänga lyssnandet efter hans steg, och hur tacksamt mottog hon ej den ringaste smekning, den minsta vänlighet.

Det skulle blifva bättre, när de väl voro gifta, det sade hon sig — och det blef det ju också — men det gick, som det alltid går, att hustruns anhöriga få största och bästa platsen i de ungas hem.

Gunnar älskade modren fortfarande och framhöll henne alltid som ett mönster för qvinnor, besökte henne också ofta, men aldrig blef det som förr — hans tankar och intressen voro ej längre hos henne annat än på besök, de också — aldrig stadigvarande — aldrig *hennes* som förr — och det kände hon.

Hans hustru och barn besökte henne också; men hon hade en gång ofrivilligt hört dessa ord: »Nej, nu var det så länge se'n vi va' hos farmor — det går aldrig an, vi måste nödvändigt gå dit», och de der orden, yttrade utan någon ond mening, glömdes ändock aldrig. Åt barnen hade hon ständigt godsaker eller leksaker — men det var ju noga räknadt ett sorts mutningssystem — de höllo af henne, men aldrig så att det tillfredsställde hennes lidelsefulla kraf på kärlek, och »mormor» — aldrig hörde hon talas om annat än »mormor», och det skar henne in i själen.

Hon var gammal nu, hade sålt sin atelier och egde nog för att lefva af — men hur tomt och ensamt var det ej, att ingen *behöfde* henne!

Alla hans barn höll hon med sockor och strumpor, men hur många kärliga tankar hon stickade in deruti, visste ingen.

Sin sonhustru kom hon aldrig nära, hur hon än försökte, hur hon än böjde sig för henne; men förhållandet dem emellan var godt, fast mera artigt och hänsynsfullt än kärligt. Hon gjorde sonen lycklig, skötte sitt hus och uppfostrade sina barn med förstånd — hvad kunde man mera begära?

»Jag är oförnöjd, orimlig, otacksam», sade hon sig mer än en gång, när hon ännu på gamla dagar, då hon bort vara jemn och lugn till sinnes, kände det så bittert att ej hafva första — nej, icke ens andra eller tredje platsen i sonens hjerta, eller sårades af ord och småsaker, som ej voro värda att fästa sig vid.

Det hände också, att hon ej kunde beherrska sig, och att det syntes på hennes rörliga ansigte, när hon var olycklig eller missnöjd — man hade fördrag med »gamla farmor», ehuru man fann henne orimlig, och barnen fingo förmaningar att vara tysta och snälla, tänka innan de talade och så vidare — men förtroligheten minskades, och denna synbara hänsynsfullhet blef värre än allt annat.

Hon var en lycklig qvinna — *borde* vara vara det — det kände hon — men ännu, då hon var nära grafven, och behöfde frid med sig sjelf och verlden, hade hon ej öfvervunnit det der felet — som slumrat i så många år af brist på anledning — svartsjukan, som bodde innerst i hjertat, men aldrig kom till utbrott — inte derför att det var orätt, utan af fruktan att hon skulle förlora *allt*.

Hon blef mycket gammal och hade bara en önskan — den att få dö. Öfver det lifliga sinnet, det varma hjertat hade fallit ålderdomens slöhet och kyla — det var just ingenting, som intresserade henne nu mera — men ännu strålade hennes ansigte upp, ännu kom det värme och glans i de trötta ögonen, när hon såg honom, hans hustru eller hans barn, ty nu — nu var allt, som skiljt dem, glömdt — nu fordrade hon intet, bara gaf och hoppades — »det första var redan förgånget».

* * *

När hon var död och jordad, skulle hemmet upplösas. Hur vemodsfullt att se och vidröra alla dessa småting, som tillhört henne, och rörande också att se, huru väl ordnadt allt var, som hade hon hvarje dag väntat att blifva hädankallad.

Bundtvis — numrerade — månad efter månad — lågo hans bref, skrifna då han låg vid akademien, liksom ock hans betygsböcker från skoltiden och några leksaker han begagnat dessförinnan.

För henne hade allt detta varit liksom milstolpar under en lång resa.

Det kändes alltsammans igen, sedan han betraktat det, med ej så liten rörelse; men också med ett till hälften medlidsamt löje, öfver att hon varit så barnslig. Längst in i en låda — gömda eller glömda — lågo några lösa blad — en dagboksanteckning —

många år gammal — ja, förskrifvande sig från den första sommar, han besökte sitt hem efter att hafva lemnat det i och för studierna.

Han stod med armen om sin hustrus lif, och hon stödde sig mot honom, medan de läste dessa nötta blad — vittnesbörd om förgångna tiden.

Hvilka obetydligheter, hvilka smådetaljer — och hur rörande just derigenom! Intet, som röjde den begåfvade qvinnan — allt deremot den älskande — och hur var ej hvarje ögonblick af denna tid vägdt på kärlekens guldvåg — allt från första ögonblicket, då hon möter honom vid jernvägsstationen, tills den dag han reste — ty *då* voro också anteckningarne slut. — Men upptecknade voro de alla dessa stunder, då hon samtalat med honom, antingen sittande vid hans bädd om aftonen, eller nere i hvardagsrummet — antecknadt, att han hjelpte henne att retouchera några fotografier, bar hennes sjal, då de promenerade, tyckte om den eller den maträtten, hon lagat, sagt de eller de vänliga orden — och slutet var tack och lof till Herren, öfver att sonen var sådan han var, och öfver denna lyckliga tid — den lyckligaste hon mindes sig hafva genomlefvat!

Detta grep honom! Det kom tillbaka alltsammans, så lefvande och varmt, och det kändes så svårt att ej få tacka henne ännu en gång — såsom aldrig förr.

»Du har endast gjort mig glädje, bara glädje», hade hon sagt så många gånger — men var det ej i alla fall hon som gifvit — alltid gifvit — och han som tagit emot.

Han grät som ett barn, och äfven i Martinas ögon stodo tårar, då hon såg upp till honom och sade: »Gud gifve svärmor ännu lefde — nu först förstår jag henne!»

»Kalla henne inte så», svarade han mildt, »hon var en *mor* för oss båda — *ville* åtminstone vara det — hennes hela lif borde lärt oss hvad hon var — men man lär oftast, då det är för sent att godtgöra.»

Så är det äfven! Har man gjort sitt bästa, tycker man sig ändock hafva gjort för litet, när döden afklipper hvarje möjlighet till godtgörelse — och hur det är — alltid kunde man varit mera tålig, grannlaga och kärleksfull — till och med emot en svärmor.

Konsten att vara sjuk.

Gången kanske ler åt denna rubrik och fattar ej, hvad som menas dermed. Hur kan det att vara sjuk bli en konst? Och dock är det så! Man måste *lära* sig att bära sjukdom och lidanden med tålamod och undergifvenhet, att icke förlora modet och att göra vården så lindrig som möjligt för ens anhöriga. Dertill behöfves i sanning en god del sjelfbeherskning, och just denna felas tyvärr ofta helt och hållet den sjuka. Hon jemrar sig och knotar öfver sitt tillstånd, anser sig för den mest beklagansvärda bland menniskor och gör derigenom sig sjelf och andra olyckliga. Hur bedröfligt ter sig icke ett sådant hus, der en dylik sjuk finnes, och huru tungt är det ej för de anhöriga att bära det onda lynnets utbrott!

Det förefaller en förunderligt, när man på sjukbädden återser en menniska, hvilken man förr kände som god och glad, förvandlad till en knarrig egoist. »Hvarför skall just jag drabbas af detta onda?» hör man ofta den sjuka utropa. Hvarför skulle då just du *icke* träffats deraf; har du så mycket bättre förtjenat? Se dig om, öppna din själs ögon och du skall erkänna, hur ringa ditt eget lidande är emot allt det elände, som herrskar i verlden. Vänd dina tankar bort ifrån ditt lidande, sök förströ dig genom uppbygglig läsning, bemöda dig att återvinna den sinnets glädtighet, som du förlorat, försök att vara undergifven och nöjd, och redan i detta skall du finna mycken lindring. Genom själens herravälde öfver kroppen sättes gräns för sjukdomen; kroppen lider, men själen är frisk, och dess fasta vilja förhjelper till att utan klagan bära smärtorna.

I regel äro männen de, som först förlora tålamodet och hvilka äfven obetydliga smärtor och en ringa opasslighet bringa ur jemnvigt för lång tid. Men äfven bland qvinnorna gifves det många, för hvilka begreppen »sjelfbeherskning» och »sjelfförsakelse» i lidandet äro främmande. De lemna sitt lynne fria tyglar, gifva sig sina okufvade nerver i våld och tänka endast på sig sjelfva. Kommer så om aftonen en sådan qvinnas make till sitt hem, då hör han intet annat än jemmer och klagan, och man kan ej döma honom för strängt, om han på schweitzeriet söker förströelse från eländet i hemmet. Öfven er derför, kära systrar, i tålamod och sjelfbeherskning, lägg tygel på edra nerver, ty de låta sig tyglas och tämjas. Edra lidanden skola då bli lättare att bära och eder sjuksäng till välsignelse för er och ert hus!

En sjuk.

I julklappstiden.

(Ett àpropos.)

Ja, mina nådiga damer, nu står julen snart åter för dörren med thy åtföljande julklappsfabricerande.

Julklappar! Hvilken trolsk magt ligger ej uti detta ord! Huru många glada och sorgliga minnen uppväckas ej härigenom! Jag hoppas dock, mina nådiga damer, att hos eder de glada minnena både förr innehaft och ständigt skola intaga den mest framstående platsen.

En menniskas uppfinningsförmåga och händighet bli väl aldrig så mycket tagna i anspråk som under denna brådskande tid. Ja, brådskande tid — ty det är ju ingen rigtig julstämning, om man ej känner sig hafva rysligt mycket att iordningställa och afsluta, så att man få dagar före den vigtiga aftonen i all tysthet måste medgifva inför sig sjelf och möjligen äfven åtta à tio af sina alra intimaste väninnor, att man ej har ens den aflägsnaste aning om, huru man skulle kunna hinna med allting.

Med förtviflans mod tager man åter fatt i arbetet, sitter uppe om nätterna, dricker svart kaffe och måhända äfven — men detta alldeles oss emellan, mina damer — röker en mild, parfymerad cigarett, för att hålla sig vaken.

Resultatet blir ofta glänsande!

Angående en sak ville jag oändligt gerna söka att få upplysning, huruledes nämligen det egentligen kan komma sig, att de julklappar, som ej hinna blifva färdiga utan bortskänkas med påskriften: »slutas under julen», i regel sällan nå till en fullbordan?

I sanning ett beaktansvärdt fenomen!

Att förfärdiga julpresenter nu för tiden fordrar lyckligtvis mindre tid än uti forna dagar.

De perlbroderade spjällsnören, dito linealer, klädesborstar och servetringar, den traditionela nattsäcken med »Lycklig resa» och ett ångande lokomotiv samt de välsignade tapisseritofflorna med de obligatoriska katt-, hund- eller hjorthufvudena höra väl snart till minnena från den gamla goda tiden.

Äfven de fasansfulla soffkuddarne och pallarne med anskrämeliga frukt- och blomstermotiv på svart sefirgarnsbotten hafva lyckligtvis på de senare åren fört en aftynande tillvaro och hafva undanträngts af de lätta, eleganta atlas- och peluchekuddarne, som förfärdigas med föga arbete och till större effekt och komfort än de ofvannämde.

Sedan man nu funnit, att den sanna qvinligheten ej lider genom dess representanters handskande med andra skärande och spetsiga verktyg än tungan och nålen, har den förut rätt trånga »handarbetshorizonten» fått en betydlig utvidgning.

De vackra och stilfulla träsniderierna hafva ersatt perlbroderierna; och nog är det vida intressantare att förfärdiga ett bord, ett skrin, en ram, mera välkomna som gåfva än både spjällsnöret och lampmattan.

Ett »bänkapjös», »stolegönne», »agedyna» eller flossamatta tillverkas på mycket kortare tid uti en väfstol, än om man skulle göra ett till qvantiteten motsvarande antal korsstygn på stramalj. Väfning, med förstånd idkad, är dessutom för helsan säkert nyttigare än den stillasittande böjningen öfver broderiet.

Många vackra och praktiska saker, draperier, dukar m. m. kunna med lätthet tillverkas uti den lilla prydliga väfstolen för hälften af den kostnad, som kräfves till nattsäck eller tofflor.

Hvika vackra majolika- fajans- och porslinsmålningar stå icke nu uti er förmåga att frambringa, mina damer!

Uti detta på fantasimöbler och dekorationsartiklar så rika tidehvarf kan man med tillhjelp af några bitar atlas, brokad, gyllenläder och säckväf samt med användande af en färglåda, vare sig olja eller gouache, frambringa de vackraste skärmar, som med effekt kunna pryda ens egen eller andras salonger.

Har ni dessutom någon gång befattat er med slöjd, måhända genomgått en kurs deri, så har ni här åter ett stort och tacksamt fält öppet för er julklappsverksamhet.

»Men våra händer», hör jag eder, mina nådiga damer, förgrymmade utbrista!

Bevars, påtagen handskar, när ni slöjda, och ingniden edra små händer om qvällarne med en blandning, bestående af $\frac{1}{4}$ glycerin och $\frac{3}{4}$ eau de Cologne, så lida de ingen skada hvarken af väfning, slöjd eller träsniderier eller dylikt »hårdt» arbete.

Det finnes ju också ett annat sätt att gå tillväga vid åstadkommandet af julklapparne, och det är att rent ut köpa dem färdiga; härvidlag gifves emellertid en hel del anmärkningar både pro och contra, så att jag helst öfverlemnar åt edra egna samveten, mina damer, att utreda denna fråga.

Nu har jag egentligen intet mera att tillägga. Men bra lycklig vore jag, om dessa rader tjenat att uti någon mån förhindra allt för många tapisseri- och perltingestars inträde i verlden i form af »klappar» under den stundande julen.

Dolly Roon.

Qvinnan och skolan.

Vid det diskussionsmöte, som »föreningen för gift qvinnas eganderätt» härstädes den 19 dennes anordnat, hade hvad hufvudstaden eger af framskjuten qvinlig intelligens mycket talrikt mött. Det gällde ock en fråga,

hvilken helt naturligt bör ligga hvarje moder och uppfostrarinna varmt om hjertat.

Riksdagen ingick år 1887 till k. m:t med en skrifvelse, i hvilken betonades önskvärdheten af en förändring i de gällande stadgarne derhän, att äfven qvinna skulle kunna inväljas i skolråd. Från regeringens sida har dock till datum intet gjorts dervid.

Intet borde väl emellertid vara naturligare och billigare, än att qvinnan — hvilkens ställning inom hemmet i regel för henne barnen närmare, ger henne en mera ingående insigt i de ungas själslif, än den husfadern, upptagen och distraherad af sina affärsbestyr, kan förvärfva sig — äfven egde säte och ord i den nämd, som har till sin ansvarsfulla uppgift att öfvervaka hennes barns skoluppfostran. I våra svenska skolor meddelas för närvarande undervisning af 6,922 qvinnor mot 4,942 män — således i det närmaste 2,000 lärarinnor mera än lärare — men icke *en* qvinna har ännu fått plats i svenskt skolråd.

I en mängd frågor, som falla inom skolrådets verkningskrets, synes det som om qvinnan icke blott borde vara den mest intresserade utan ock den mest kompetenta vid afgörandet. Gäller det att öfvervaka barnens regelbundna skolgång (hvilken mångenstädes på landsbygden illa tillgodoses); gäller det önskningsmål angående särskildt flickornas uppfostran; gäller det ett rationelt ordnande af den qvinliga slöjd, som dess bättre allt mer vinner terräng i våra skolor — allestädes borde väl qvinnans och moderns ord vara af största betydelse!

I Finland, i England, i Amerika ha sedan länge skolråden stått öppna äfven för qvinnan; för en snar reform inom vår egen lagstiftning i samma riktning uttalade de församlade sina varmaste sympatier.

Och det är klart för enhvar, som vill se saken i dess rätta ljus, att qvinnan här vidlag endast yrkar på sin *obestridliga rättighet.*

Fredrika Bremerförbundets samqväm.

I likhet med föregående år hade Fredrika Bremerförbundet anordnat sitt sedvanliga höstsamqväm i Frimurarelogens lokal.

Förväntningarne slogo icke felt. Gästerna samlades redan kl. 7 e. m., och sedan den älskvärda värdinnan och hennes outtröttliga medhjelparinnor serverat teet, uppsteg professor Montelius å talarestolen och höll ett högst intressant och sakrikt föredrag om sin *ridt till Troja.*

Derpå uppträdde en ung musikälskarinna och föredrog »Natthimlen» af Geijer, »Valsaria» ur »Romeo och Julia», samt »Folkvisa», arrang. af I. Dannström. Härefter följde »Gluntar», hvilka utfördes af tvänne af sällskapets manliga medlemmar, hvarefter »Ljusen», saga af H. C. Anderssen, framsades af en af de unga damerna.

Stämningen var liflig, man drog sig in i smårummen, der en liten utställning af träsniderier och porslinsmålningar var anordnad, och under samspråk och skämt förnyade man gamla bekantskaper, »utbytte åsigter», som det stått i bladens notiser. När slutligen supén intagits, var man åter redo att fortsätta med sången och diskussionerna sins emellan; med ett ord — man fann det hemtrefligt i den krets, som slutit sig kring Fredrika Bremers fana.

Bland deltagarna märktes, förutom förbundets öfriga styrande medlemmar, S. L-d Adelsparre, professor Beauchet med fru och professor Kovalewski.

Det hela bar en familjär prägel, och en hvar kände sig utan tvifvel fullt belåten med sin afton.

C. S.

Bidrag i alla ämnen mottagas med tacksamhet.

Teater och musik.

Teatrarna.

Kungl. operan. Då detta nummer af Idun utkommer, har fröken *Gina Oselio* uppträdt både som Carmen i operan af samma namn och som Margareta-Helena i »Mefistofeles». Hvad Carmens roll beträffar är fröken G:s uppfattning af den samma ej så obetydligt afvikande från hvad vi här förut varit vana att se. Carmen blef här en hjertlös och vild kokett, och med denna uppfattning gjorde fröken O. rollen alltigenom konseqvent. Hvad det vokala utförandet beträffar, måste det räknas till det allra bästa. — I afton (onsdag) uppträder fröken O. som Margarata-Helena i »Mefistofeles», likaså på fredag.

Om måndag återupptages »Lohengrin» med *hr Brun* i titelrollen, och kort derefter gifves som den tolfte reprisen för innevarande säsong Beethovens storslagna opera »Fidelio» med *fru Carolina Östberg* i Leonoras parti. Öfriga hufvudroller innehafvas af fru Edling samt hrr Strandberg och Nygren.

Nästföljande repris blir »Den stumma», i hvilken opera hr Hagman (förut anställd vid Vasateatern) debuterar som Masaniello.

K. dramatiska teatern har till omvexling med »Galeotto», som fortfarande drager fulla hus, upptagit ett alldeles nytt program, bestående af trenne mindre stycken. Det första stycket »En hofsven», svenskt originalskådespel i 2 akter, är temligen löst hopkommet och af föga värde. *Fru Rundbergs* friska och hurtiga utförande af titelrollen torde dock komma att hålla skådespelet uppe någon tid. *Fru Fahlman* gjorde hvad göras kunde af sin otacksamma roll som den polska adelsdamen Jadviga. Hrr *Palme, Thegerström* och *Örtengren* fylde ganska väl sina platser som Gustaf II Adolf, qvartermästaren Åke Tott och polacken Kramoiski. Händelsen tilldrager sig utanför Riga år 1621.

De båda återstående styckena utgjordes af tvänne en-akts-lustspel. Det första, »Ringarna» af Chr. Boeck, var något uttänjdt, men för öfrigt ganska nätt. *Fröken Sandell* gaf en fin och älsklig bild af Anna Blicher, och *fröken Åhlander* väckte i den giftaslystna hushållerskans roll mycken munterhet. Hrr *Törnqvist* och *Hillberg* återgåfvo likaledes förtjenstfullt sina resp. roller, den förre som den förälskade fästmannen och den senare som en likaledes kär, men blyg och tafatt läkare.

Slutstycket, »Hjerterdam» af Max Bernstein, var onekligen det bästa på programmet. Idén är visserligen ej alldeles ny, men stycket, som framställer en interiör ur ett äkta pars lif, är väl gjordt och erhåller derjemte ett utförande, särskildt hvad de båda hufvudrollerna beträffar, som säkerligen ganska länge kommer att hålla det på repertoaren. Ella, *fru Hartman*, kommer under fund med, att hennes man Frans von Staff — *hr Fredriksson* — börjat ledsna vid det äktenskapliga hemlifvet och står i begrepp att begå ett snedsprång. Hon beslutar emellertid att återvinna honom, men ej genom förebråelser eller tårar, utan genom ökad kärlek och älskvärdhet. Och nu utspinner sig samma afton, som hennes man står i begrepp att bege sig till den dam, som bedårat honom, en scen, i hvilken mannen genom en tillkommande väns — *hr Personne* — obetänksamhet blottas. Ella låtsas emellertid ej begripa någonting, utan visar sig vid det älskvärdaste lynne, så att, sedan vännen gått, hennes man ej alls känner sig hågad att gå bort, utan tvärt om tillstår allt för sin lilla hustru, hvarefter naturligtvis fullständig försoning inträder. — *Hr Fredrikssons* och *fru Hartmans* spel var alltigenom det allra bästa och framkallade äfven det lifligaste bifall. *Hr Personne* framställde en rolig typ af den obetänksamme och pratsjuke vännen, och *hr Norrby* hade en af sina ganska karaktäriska betjentroller.

Vasateatern gifver lördagen den 24 dennes första föreställningen af Sullivaus lysande operett »Den nye Mikadon». De flesta biljetterna äro tingade långt i förväg.

Musikföreningen gifver sin första konsert för innevarande säsong torsdagen den 29 dennes å k. operan, hvarvid ånyo kommer att utföras Berlioz' »Faust» med hr *Salomon Smith* som Mefistofeles, *hr Strandberg* som Faust, *fru Edling* som Margareta och *hr Nygren* som Brander.

Filharmoniska sällskapets första konsert eger rum den 27 dennes. Programmet upptager, utom acapellakörer af Mendelssohn, Schumann, Dvorak, Hallén och John Jacobsson, Heises storartade manskör »Volmerslaget» med messingsackompanjemang.

Den 21 nov. *F. Hbg.*

Literatur.

Spörsmål, granskade af Emil Svensén; I: Qvinnofrågan. (Stockholm, Fahlcrantz & comp. 201 sid.; 2 kr. 25 öre). Det är icke mannens egoism och maktmissbruk, som äro orsak till qvinnans underordnade ställning, utan det är qvinnans underordnade ställning, som är orsak till mannens egoism och maktmissbruk. Från denna uppfattning såsom grund går hr Svensén ut vid sitt skärskådande af den vigtiga frågan, derigenom väsendtligt skiljande sig från en del andra författare på samma område — enkannerligen qvinliga — hvilka alldeles omvändt förhållandet mellan orsak och verkan. Hvar då, frågar författaren, finna orsaken till qvinnans underordnade ställning? Han svarar sig sjelf: i hennes af lagen tillstadda lägre äktenskapsålder än mannen. Då enligt svensk lag en man först vid uppnådda 21 år eger rätt att ingå äktenskap, är minimiåldern för qvinnan 15 år; häraf uppstå flera qvinliga åldersklasser på äktenskapsmarknaden än manliga; männen komma i fåtal och bli de väljande och dermed ock de beherskande.

Som botemedel yrkar derför förf., att qvinnans äktenskapsålder höjes till 21 år i likhet med mannens. Vetenskapsmän och läkare ha förr uttalat sig i samma rigtning, varmhjertade vänner af qvinnans sedliga höjande ha förenat sina röster med deras. Ingen af dem har emellertid vågat tänka sig reformen genomförd på lagstiftningens väg. Hr Svensén förmenar, att denna reform i vår svenska lagstiftning dock vore lätt vidtagen, och fordrar den för qvinnan såsom en särdeles betydande rätt.

Hr Svenséns arbete, som utmärker sig genom en klar och ledig framställning, är egnadt att gifva många intressanta och nya synpunkter i qvinnornas vigtigaste lifsfrågor, och vi kunna på det lifligaste rekommendera det åt enhvar af Iduns läsarinnor.

J. N—g.

Svenska parnassen, ett urval af Sveriges klassiska literatur under redaktion af docenten E. Meyer har börjat utgifvas på Fahlcrantz & komp:s förlag. Samlingen är afsedd att göra våra store skalder och skriftställare från äldre tider bekanta för allmänheten genom sådana af deras skrifter, som ännu med nöje kunna läsas. Företaget är värdt allt erkännande och kommer nog att röna uppmuntran derefter.

Vårt Land, en skildring i ord och bild; ny subskription, 2:a häftet, Fahlcrantz & komp.

Ett storstadsbarn.

Berättelse för Idun

af Johan Nordling.

IX.

Ung kärlek.

(Forts.)

Fins det något herrligare än en matsäcksmiddag i det gröna, ett litet förtroligt kotteri lägradt i gräset, mot hvars grönska den hvita serveten tecknar sig så bjert som en qvarglömd drifva midt i skogens flor; de kalla äggen och de påbredda smörgåsarne bli veritabla läckerbeter, och äppelkakan som desert förefaller en som qvintessensen af kulinarisk produktion. Det friska vattnet i kopparkrukan, nyss hemtadt ur källan under den stora

grauen och doftande ännu af sqvattramens kryddoft, gömmer det sprulande vinets bouquet i sitt syre och rusar som en jäst dryck. Det glada samspråket lyftes till èsprit, och der unga tungor tala för unga hjertan lösas konvenansbundna känslor och bli fria och naturliga som skogens foglar.

Det var förunderligt, hur allt var grönt och sommarlikt; det låg en högsommaraftons vällustmättade stämning öfver naturen; myggorna sjöngo, och Järlasjöns blanka vatten, som skymtade mellan stammarne från deras bivuak, drömde blickstilt mellan strändernas späda grönska.

Middagen var slut, och pappa Rebolledo sof, sof en genomförnöjd, mätt sömn på rygg, med händren knäppta öfver magen. Klara hade försvunnit mellan dungarne inåt skogen, sida om sida med Fritz Ritter, broderns förtrolige vän, som förts in att dela det lilla lagets festglädje. Och bredvid Ruth, nedanför stenen der hon slagit sig ned, satt Karl Vrede beqvämt tillbakalutad i mossan, medan hans bruna ögon ideligen sökte den unga flickans.

De hade talat om allt och intet, talat i en låg förtrolig ton, som likt af sig sjelf infann sig under intrycket från middagens välbehag, pappa Rebolledos sömn och den vackra aftonens högtidlighet. Om fleuristateliern, om Klara, väninnan-systern, om den sköna våren och talltrastens sång. Ty de gledo in på det svärmiska; ungdomen är svärmisk ännu, vare Gudi lof!

Nu hade de tystnat; orden hade med ens trutit dem båda; de hade känt, eller rättare anat, att de hunnit en gräns, der det gällde att antingen intet mera säga eller ock säga något *särdeles* mer. Och under hans långa tystnad, under hvilken Ruth kände, hur han betraktade henne, vågade hon ej lyfta sina ögon, dem hon höll sänkta mot knät; nervöst lekte hennes fingrar med ett stackars misshandladt strå, och en varm rodnad, kysk och ofrivillig, steg upp och färgade hennes ansigte i blod.

Till sist sprang Karl upp från sin plats; »Ruth», sade han, »följ med mig och gå ett slag; jag kan ej längre tala vid er här!»

Det låg nästan något befallande i hans röst; det var första gången föröfrigt han så med ens kallade henne helt slätt vid hennes namn. Den unga flickan blef förskräckt.

Och plötsligt rann som af sig sjelft Klaras ord henne i minne: »Ruth, du börjar bli farlig;» hon såg dem nu i ett nytt förståendets ljus, och hennes bröst blef beklämdt som af en öfverraskande, oväntad fara.

Karl såg på henne med frågande min.

»Nej!» sade hon, nästan ropade, i en så lustigt förskrämd ton, att den unge mannen lockades i skratt.

»Barn», sade han och tog henne om handleden; halft med våld lade han hennes arm under sin, och han kände, hur den skälfde, fastän hon motsträfvigt följde honom.

I tystnad gingo de ned emot stranden. I Nacka kapell begynte klockorna ringa aftonsång. Tvärs öfver viken sågo de värdshusets hvita fasad skymta mellan lindarnes grenverk; ett sorl af glada söndagsgästers röster nynnade på afstånd som en frisk visa.

Med ens stannade han och släppte hennes arm. »Ruth, du älskar konsten, det sköna, färgen, lifvet — liksom jag! Kan du inte också älska mig?»

Hon bedöfvades — var hon mer än ett barn? — af hans djerfva utbrott. Hon sänkte hufvudet och blef hvit om läpparne; alla hennes tankar stannade, alla hennes känslor förstelnades; som lamslagen stod hon att viljelöst låta blixten krossa sig, medan några långa sekunder gingo.

Men *han* kunde icke bära det. Han fick henne om halsen och hennes panna ned till sin mun att öfverhöljas af heta, ungdomligt våldsamma kyssar. Och han märkte först sent, att bestörta tårar föllo från hennes ögon och brände hans hand, och att hela hennes kropp skakades af häftig snyftning.

»Ruth, mitt älskade barn, är du ledsen, är du ond?»

Men hon endast grät.

»Du håller således alls intet af mig, inte det ringaste; säg, svara mig?»

Ack nej — hon endast grät.

Och gripen af ett ångerfullt medlidande, ett beskyddande, manligt medlidande, strök han henne öfver hennes gula hår, lätt, med en hand som darrade af helig bäfvan.

Plötsligt, som i en ofrivillig rörelse, lutar hon sitt blossande lilla hufvud ned mot hans axel. Han spritter till af en glädje, ett jubel, hvilket träffar likt ett åskslag.

»Låt mig gå till pappa Rebolledo», ber hon mellan snyftningarne . . .

* * *

Ingen visste det, ingen visste det! Det var detta, som gaf deras unga kärlek helgd. Icke än, icke nu; en gång i framtiden naturligtvis, när hon blifvet litet äldre, och han slagit sig igenom och gjort sig ett stort namn, som han *naturligtvis* skulle göra. Men till dess, hvarken Klara eller pappa Rebolledo, den kära Klara och den käre pappa Rebolledo — de skulle dock oskärat denna subtila känsla.

Ty intet är subtilare än en flickas kärlek till en yngling.

Hvardagsbestyren kommo igen, arbetet och de långa dagarne vid fleuristbordet och staffliet, som skiljde dem åt. De sågos ej mera, mycket sällan åtminstone, och då ett flyktigt ögonblick i tredje persons närvaro — Klaras närvaro —; de fingo uppbjuda hela sin ungdomliga sjelfbeherrskning att icke röja allt för mycket. De smickrade sig med, att de lyckades förträffligt. Men Klara hade öppna ögon och en vaken instinkt; hon såg de mest förstulna blickar, drog slutsatser från den svagaste rodnad, från pointeringen af ett ord. Anade mycket, sade intet.

Men det var just detta, som var så förföriskt herrligt: att beständigt genom de långa dagarnes mödor och genom de korta nätternas drömmar bära med sig den stora hemligheten som en afundsjukt öfvervakad skatt i sitt hjerta. Att låta tankarne flyga — det är Ruth, som tänker — från det mekaniska arbetet i »gummans» sommarupphettade verkstadsrum, der ljuset silar trögt fram genom de fördragna persiennerna, flyga ut till den glada artistkolonien vid Järlasjön och stanna, ideligen stanna, hos en viss brunögd ung herre, som hvisslar Boccacciomarsch till sin ängslappsstudie. Låta dem gå — det är Karl Vrede som tänker —, bort från färger och pensel, fogelvägen till »liten», hvars runda kind så lefvande står i syne för hans konstnärsöga, runda kind med ljusa rodnad, hvilken han vet hvem den gäller . . .

* * *

Och så gick sommaren, och det blef höst.

(Forts.)

I julbrådskan.

Då vi i dag lägga upp en ny afdelning för råd och rön inom våra smala spalter, sker detta i den förmodan, att våra läsarinnor gerna se, det de många bestyren och omsorgerna för den stundande festen, den gladaste af alla inom svenska hem, erhåller sitt eget lilla kapitel, och i den bestämda förhoppning, att de sjelfva skola skynda att lemna materiel till afdelningen. Derför, ärade läsarinnor, en hvar af eder, som till andras tjenst kan meddela något råd angående julbestyren, någon anvisning till julklappsarbeten, till granens smyckande, till hvad helst som står i samband med högtiden — vare hjertligt välkommen med sina bidrag! Vi hoppas, att ingen, som kan ha något att säga, vore det ock i hennes egen mening än så obetydligt, undandrager sig att vara behjelplig att göra *»I julbrådskan»* till en rikhaltig och omvexlande afdelning. *Red.*

»Hur hinna bli färdig!» frågar sig halft i förtviflan mången husmor, när julen allt mer och mer nalkas, och de många arbetena kräfva ofantlig tid. Den snälla mamma skall brodera en kudde åt pappa, sticka strumpor åt unga Karl, virka en isgarnsschal åt sin syster och sy en ny skolklädning åt Fanny. Ett litet praktiskt råd vill jag gifva: syssla efter klockan endast t. ex. en timme åt gången med hvarje arbete och vexla så om med sömmen, stickningen, brodyren och virknålen. Detta förfarande är vida mer underhållande och dessutom helsosammare än det oafbrutna hängandet öfver ett arbete, hvarigenom ofta både ögon och nerver bli starkt medtagna. *Eva.*

Glöm ej de fattiga i din julbrådska, utan låt dig angeläget vara, att äfven för dem få en liten julgåfva i ordning. Det behöfver ej vara några kostsamma ting; en gammal drägt, som repareras upp en smula, strumpor, en halsduk, ett litet paket kaffe är genast något. De fattiga barnen böra ock få något i leksaksväg. Hur lätt är icke en liten docka ställd i ordning, och hur innerligt kan du ej fröjda ett barnahjerta dermed. *Kathe.*

Julgranen som ljuskrona. Jag väljer mig en gran, som ej är särdeles stor, men vid och jemnrund, skär af stammen strax nedom understa grenarne och kläder stället med en rosett af guldpapper. Binder derpå ett starkt snöre om stammen, lägger detta öfver kroken i taket och leder det vidare till en annan krok vid, exempelvis, en dörrpost, så att jag, när jag vill, kan hissa granen upp eller ned. Härpå vidtager granens smyckande och fastsättande af vaxljusen. Dessa senare förses med manschetter af kulört papper, hvilka förhindra det smältande vaxet att droppa ned. Den på detta vis anbragta granen är ej i vägen, hvilket den annars lätt blir i mindre rum, och tar sig särdeles prydlig ut. Hur roligt att låta juldansen gå under julgranskronan; man ser riktigt med vemod på den tomma platsen, när dock till slut barrens fällning tvingar en att aflägsna den samma. *Eva.*

Vackra prydnader för julgranen kan man lätt nog sjelf förfärdiga sig med en smula uppfinningsrikhet och händighet. Man tar t. ex. grankottar, jemna och vackra, och hvilkas fjäll ännu ej slagit ut, torkar dem väl i varmrum, dock icke i spiseln, bestryker dem derpå med gummi och strör guldbronspulver el. diamantpulver (finnas att köpa i färghandeln) deri. När de torkat fäster man i basen en trådögla för att med den kunna upphänga den på granen, der de böra placeras så, att ljusskenet faller starkt på dem. — Med bomull kan man, om man så vill, framställa konstgjord snö på grenarne. Strör man så glaspulfver der öfver, gnistrar den i ljusskenet som verklig snö.

Ganska nätt är, att omkring granens fot anordna en liten täppa, prydd med vacker mossa, ett par små leksakslam o. d. *Rose.*

Matlagning.

Pommes de terre soufflées. Man skalar en stor mjölig potatis jemt och omsorgsfullt och skär sönder den i skifvor, ungefär så tjocka som ett kronostycke. Dessa sköljas i vatten, torkas på en duk och kokas, till dess de bli ordentligt gula, i icke allt för hett smör eller fett. Då tagas de åter upp och läggas på ett såll, medan smöret or-

SANDGREN, Regeringsgatan 6, Lager af de bästa UR [967]

dentligt hettas upp; så läggas skifvorna på nytt deri och pösa då hastigt upp och antaga formen af kapslar. Nu läggas de åter upp på sållet, saltas och serveras genast, innan de hinna mjukna.

Fru von K.

Billigt och godt matbröd. Af 1 kanna god tjernmjölk, som blifvit litet värmd, och rågsikt göres en stadig deg, som arbetas väl till sammans med 1/4 ℔ pressjäst, hvilken, upplöst i kallt vatten, först inrörts i en gröt, bildad af en tekopp ljum mjölk och hvetemjöl. Först sedan pressjästen är väl uppjäst, hvilket sker fortast, om den ställes i närheten af en varm spisel, användes den och arbetas väl uti ofvan nämda deg, som, då den är blank och fin, ställes på ett varmt ställe att jäsa till sin dubbla storlek. Sedan iläggas efter smak vanliga brödkryddor, som förut blifvit krossade. Ånyo arbetas degen, till den blir smidig, och låter man den sedan hvila 1/4 timme. (Skulle den vara för lös, ilägger man mera hvetemjöl, tills den blir lagom.) Man gör nu en liten bädd med rent linne öfver, bakar ut degen på ett bakbord med hvetemjöl till bullar eller kakor, som sättas till jäsning. Jag brukar göra 7 à 8 bullar. Då bullarne äro jästa, stjelpas de på plåtar, öfverstrykas med litet ljumt vatten, naggas glest med en gaffel och införas i en väl uppvärmd stekugn. Då de äro gräddade, öfverstrykas de ånyo med litet vatten eller dricka samt läggas på en mjuk bädd och öfverhöljas väl. *Carola.*

Gammal potatis vill, som bekant, gerna svartna vid kokningen. För att förhindra detta behöfver man blott slå några få droppar ättika i det för kokningen afsedda vattnet. *J. W.*

Hushållet.

Om diskning och sopning. Vill du, kära unga fru, länge hålla din bleckkärlsattiralj i godt skick, så se noga till, att den alltid vid diskningen blir noga aftorkad och derpå under några minuter ställes på den varma, dock ej för heta spiselhällen, på det ej i den minsta vrå någon fuktighet skall kunna bibehålla sig och ge upphof till den frätande rosten. Vattenmått och bleckkannor måste alltid upphängas, så, att hvarje droppe vatten kan rinna af.

Hårborstar, sopborstar m. fl. få icke ställas utan böra hängas så, att borsten ej beröra någon fast yta. Äfven andra borstar af hvarje slag få ej ligga på borsten, då den derigenom nötes, krökes och förlorar sin spänstighet.

Vid kylig temperatur får man noga se till, att vid diskning eller aftvättning vattnet ej är för varmt. Det kalla godset springer då lätt sönder när det kommer i beröring med det heta vattnet. Jag har gjort särdeles oangenäma erfarenheter i den vägen trots upprepade varningar till mitt tjenstfolk och anser mig derför ej heller för ofta kunna upprepa dem.

Fru A.

Husgerådet.

Söndrigt porslin kittas, då brottytorna ännu äro friska och rena, med följande kitt: en tesked ägghvita vispas hårdt, hvarefter man irör litet osläckt kalk, så att det blir som ett löst gelé. Med en tunn knif eller fjäder strykes kittet skyndsamt på bitarne, hvilka tryckas väl samman. Får kärlet sedan stå att torka ett par dagar, håller det säkert. Bitarne böra vid kittningen vara fullkomligt torra. *Olga von Knocken.*

Inläggningar.

Gotlands kryddströmming. Ett recept på synnerligen god sådan är: En val stor, fet strömming gnides väl och nedlägges hvarftals i en burk. Ättika, hälften sprit och hälften vatten, påhälles, så den står öfver strömmingen, hvilken får qvarligga deri ett dygn och upphälles sedan på en fisksil att afrinna. Sedan tages 1 ℔ salt, 1/2 ℔ socker, 2 lod stark- och 2 lod kryddpeppar, 1 1/2 lod nejlikor och några lagerbärsblad. Kryddorna stötas och blandas väl till samman. Den gamla ättikan borthälles och strömmingarne nedläggas åter hvarftals i burken med kryddor mellan hvarje hvarf. Press pålägges — dertill kan man använda en större sten — passande till burken, som öfverbindes väl och är färdig om 3 à 4 veckor. En burk på 2 kannor är lagom till en val strömming.

Linnea.

Huskurer.

Linnés vörtplåster. (Det bästa medel för öppna kylsår.) Plåstet beredes af den starkaste ölvört man kan erhålla. Denna inkokas så länge, att den blir som tjockaste sirap och, kallnad, som fogellim; man skall mycket väl kunna vända koppen upp och ned, utan att det rinner ur. Plåstret förvaras i den öppna koppen på ett mörkt, damfritt ställe. Det blir med tiden allt stadigare, men är derför lika brukbart.

Plåstret är ett ypperligt täckmedel för alla sår, äfven liggsår och bensår, och bör hellre användas än gröt och andra plåster, enär det sjelf, så att säga, är den finaste gröt och läker hastigt och säkert. Då det skall påläggas, tager man helt enkelt upp litet ur koppen med en bit handskskinn, breder ut det med fingret och lägger så lappen öfver såret. Den får sitta, tills den sjelf faller bort, då den, om så behöfves, ersättes med en ny.

Olga von Knocken.

Ett enkelt frostmedel. Malen krita blandas väl med linolja, så att man får en ordentlig salfva. Denna bredes på rent hellinne och lägges så på den frostskadade lemmen. Förbättring skall snart inträda. *Olga von Knocken.*

Klädedrägten.

Skodonen putsas ju i allmänhet med blanksvärta. Det kan derför vara ekonomiskt fördelaktigt att tillverka denna sjelf. Se här ett recept: ett ℔ bensvärta, ett qvarter bränvin, ett qvarter vatten, en jungfru bomolja, 8 lod vitriololja och för 25 öre lavendelolja slås på en butelj och blandas väl. Påstrykes sedan med fjäder och borstar, då den ger god glans.

Olga von Knocken.

Ett godt fläckvatten. 1 ℔ pottaska, 1 ℔ klorkalk och 12 liter vatten få stå sammanslagna några dagar, omröras derpå grundligt, tappas på flaskor och korkas.

Hvarjehanda.

Fettfläckar borttagas ur böcker på följande sätt. Fläcken indränkes med *benzol* och betäckes med boluspulfver, hvilket väl tilltryckes med handen. Efter en minut bortskakas pulfvret. Är fläcken då ej fullkomligt borta, upprepar man behandlingen, hvarefter papperet åter är rent och hvitt.

Olga von Knocken.

Läkareråd.

Tyra. Se svaren till Dortchen och A. H. A. i n:r 46!

Elin. Tag under en längre tid hvarje qväll hand- och fot-bad, 40° varma, en half timme. Till hvarje bad tillsättes en tesked soda. Efter badet torkas fötter och händer väl, hvarefter anlägges förband med *Hebras diachylonsalva,* som får ligga öfver natten. — Ingnid i näsvecket flere gånger dagligen *borvaselin* (10 %).

Vida hänvisas till svaren till Barnslig toka i n:r 2 och till Elsa i n:r 7.

H— —d. Gnid in på tandköttet följande droppar: 1 del *nejlikolja,* 2 delar *Pyretrumtinktur* och 4 delar *Bangs nervdroppar.* Är tanden skadad, ger det dock, som alla tanddroppar, blott öfvergående lindring i värken, och bästa medlet är då, att låta tandläkare sköta tanden.

B. E. Nej.

Carola. 1). Förbättring häri torde ej inträda förr, än ni i öfrigt blir friskare. 2). Det är ej för sent. Rummets temperatur betyder ej så mycket, om ni genast efter afrifningen lägger er och stannar i sängen, tills god kroppsvärme inträdt. 3). Då så många läkare sagt er det samma, torde ni också kunna lita på, att så är, så mycket mer som en af dem ju är specialist. Vårt råd är derför, att ni fortsätter ännn en tid. 4). Vänd er till en kirurg.

Erik. Ups. Försök en salva af 1 del *zinkoxid* på 10 delar *benzoëister.* Hjelper ej detta torde vara rådligast, att ni vänder er till en specialist i hudsjukdomar. Sådan finnes ju i Upsala.

. . . *26* . . . 1). Pormaskarna klämmas ut. Hvarje qväll gnides in grundligt en salva af 2 delar *fäldt svafvel* på 15 delar *vaselin.* På morgonen tvättas med tvål och varmt vatten. Så fortfares flere veckors tid. 2). Klipp af hårspetsarne en gång i veckan. Tvätta hufvudet en gång dagligen med *Hebras såpsprit;* torka derefter noga och smörj sedan in *salicylolja* (2 %). — Lider ni af bleksot, är det vigtigt, att denna behandlas äfven med afseende på de båda åkommor, angående hvilka ni begärt råd.

Alfhild. 1). Sådana piller göra ej annat än godt, och ni bör derför fortfarande taga deraf. Huru mycket ni bör ta, beror naturligtvis på, huru de äro sammansatta. I alla händelser torde två »askar» (= 100 st. ?) vara det minsta för hvarje gång. 2). Hårets affallande och mjellbildningen stå nog i samband med er bleksot, och i detta fall blir det derför det vigtigaste att behandla denna. Tvätta hufvudet två gånger i veckan med ljumt såpvatten. 3). Det samma gäller ock om orsaken till edra pormaskor. Fortfar att klämma ut dem. 4). De försvinna långsamt men säkert genom följande behandling. Gnid flere gånger dagligen in vanlig grönsåpa och fortfar med dessa ingnidningar så länge, tills huden blir röd och fjällande. Då göres uppehåll under några dagar, hvarefter börjas på nytt, och så vidare i flere serier, tills målet är vunnet. Blir retningen för stark, pudras flitigt med potatismjöl. 5). Linda hvarje qväll in edra händer i tunna linnelappar bestrukna med ett tjockt lager *lanolin,* och fäst dessa med väl lagda gasbindor. Förbandet ligger på öfver natten. Fortsätt länge. *D:r —d.*

Frågor.

N:r 121. a). Är det någon af »Iduns» läsarinnor, som godhetsfullt ville upplysa mig om, hur *glödritning* tillgår? Hvad användes för materiel och hvarifrån fås mönster? b). Finnes det något sätt att gifva vanligt brunt läder en *jemn,* något mörkare anstrykning? Mina försök med gul kopalfernissa, sedan jag förut öfverstrukit lädret med ägghvita, göra färgen ej *jemn,* utan fläckig. c). Fins något pålitligt medel att uttaga flottfläckar ur svart helylle? Med gråpapper och hett jern samt med ammoniak är försökt utan lyckligt resultat. d). Hur skötes bäst *Thuja* vid drifning inne, så att den ej skall vissna, och att, sedan den på våren skjutit de vackraste skott, dessa ej åter torka? e). Bedes om recept på någon *billig* och bra »hvardagsglace»?

Linnea.

N:r 122. Frågas, om någon erfaren husmoder på landet kan lemna upplysning om, huru man skall gå till väga, för att borttaga byk- (lut) fläckar ur en damastduk. *E. L.*

N:r 123. Hvad är orsaken till att mina blomkrukor mögla utanpå och hvad är att göra deremot, frågar *Sina.*

N:r 124. Hvarmed bör man tvätta en gammal fläckig, söndersprättad svart klädning, för att den skall bli ren? *A. Ö. i N.*

N:r 125. Hvilket sätt är det bästa för förvarandet af björnbärssylt? *Husmoder.*

N:r 126. Kan någon upplysa mig om hvad som borttager dålig lukt ur lavoirer?

Bertha-Lisa i W.

N:r 127. Huru kan man tvätta rödt bomullstyg, utan att skada färgen? *A. Ö. i N.*

Svar.

N: 119. Lilla Signe får sin solbrända bort, om hon tvättar ansigtet med *benzin* på så sätt, att hon blandar en desertsked benzin i tvättvattnet. *Nonia.*

Breflåda.

Gefion. Tack. Skall komma vid tillfälle.

Dorippe. Den lilla sagan var vacker, men Iduns begränsade utrymme tillåter ej dess införande, då sagan ligger utom vår plan. Poemet väl långt. Välkommen åter med något lämpligare!

Caroline J. Bengtson. Ni glömde uppgifva adressen i Eder reqvisition af Skand. Modetidning. Var god uppgif den, och tidningen skall omedelbart öfversändas.

Innehållsförteckning:

Pessimismen och qvinnorna; af *P. E. R.* — »De ha ej dött, de slumra blott»; dikt af *Harriot Wolff.* — Ett ord till husmödrarne; af *Rose Nath.* — En svärmor, skiss af *Wilma Lindhé* (slutet). — Konsten att vara sjuk; af *En sjuk.* — I julklappstiden; ett åpropos af *Dolly Roon.* — Qvinnan och skolan. — Fredrika Bremerförbundets samqväm; af *C. S.* — Teater och musik. — Literatur. — Ett storstadsbarn. Berättelse för Idun af *Johan Nordling.*

I julbrådskan. — Matlagning. — Hushållet. — Husgerådet. — Inläggningar. — Huskurer. — Klädedrägten. — Hvarjehanda. — Läkareråd. — Frågor. — Svar. — Breflåda.

Annonser.

PLATSSÖKANDE.

Lärarinna,

lektris eller sällskap.

En lärarinna — 22 år — önskar med första plats att undervisa i vanliga skolämnen (icke främmande språk) samt musik. Den sökande, hvilken eger vana både som lärarinna och lektris, har god helsa och gladt lynne samt har utgått från ett mycket godt hem. Anspråken äro ej stora. De bästa rekommendationer kunna företes. Närmare upplysningar kunna erhållas genom Iduns Redaktion, dit svar, märkta »H. H.», ock torde ställas. [519]

En rask, oförtruten och tilltagsen tjenstemannadotter med sinne o. fallenhet för prakt. hushållsbestyr, uti hvilka hon äfven eger någon vana, önskar i sådana värf anställn. hos något herrskap i stad eller på landet. Den sök. idkar något musik o. sång, hvaruti hon är villig undervisa nybörjare, om så åstundas. På lön fästes mindre afseende, men desto mer på tillfälle till utveckling uti de pligter, som tillhöra en husmoder, äfvensom på ett humant bemötande. Refl. härå behagade sända svar märkt »F. A.» till S. Gumælii annonsbyrå, Stockholm, hvarefter nödiga referenser skola meddelas.
(G. 26589×2) [578]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24, 9-10 och 2-3.

Företrädesvis **mag- och hudsjukdomar.** Verkställer elektrolytisk behandling af abnormt växande hår, skägg, vårtor o. d. [505]

Doktor Carl Flensburg

14 Lilla Vattugatan 14.

Hvardagar 1/2 3—1/2 4. Helgdagar 10—11. Behandlar företrädesvis ***Barnsjukdomar.*** [297]

Fru Sofia Eklund

förfärdigar

reformerade underkläder.

26 Biblioteksgatan 26

Stockholm. [281]

J. G. Hammars Lampkök.

Stor värmeförmåga. Brinna luktfritt. Briljant belysning.

Pris: enkla med veke 4—6 kr., extra solida 7—8 kr., med 2 vekar 12 kr. Fullkomlig belåtenhet garanteras hvarje köpare. [292]

J. G. HAMMAR,
30 Malmskilnadsgatan

[314]

John Hultenbergs Tricotvaruhandel, Regeringsgatan 28, Stockholm.

Lifförsäkring till verkliga kostnaden.

Associationen för Ömsesidig Lifförsäkring

(Mutual Reserve Fund Life Association i New York)

erbjuder på beqväma betalningsvilkor **Lifförsäkring** till verkliga kostnaden (= ungefär hälften af kostnaderna i bolagen enligt gamla systemet) med fastställda maximipremier, grundade på erfarenheten inom lifförsäkringsrörelsen.

Inga aktieegare, som taga vinsten, eller andra intressenter, som dela öfverskottet.
Absolut säkerhet.
Iakttagande af försigtighetsåtgärder för att omöjliggöra spekulation eller bedrägeri.

Bestämda årsafgifter till bestridande af förvaltningskostnaderna.
Försäkring till nettokostnad enligt åldersskala och till ungefär hälften af kostnaderna vid det gamla systemet.

Sträng sparsamhet i alla riktningar.
Beqväma betalningsvilkor för försäkringstagare, med bestämdt maximibelopp.
Vistelseort utomlands och utrikes resor förorsaka inga extra kostnader.

Prospekter och vidare upplysningar på begäran. Allm. Telefon: 84 37.

Hufvudkontor för Sverge, Norge och Danmark i Stockholm: Vasagatan 22 A.

Ombud antagas. [519] Direktör: Johan Millén.

LEVERIN & C:o
61 Drottninggatan 61
3 tr. upp
få härmed rekommendera sin nya, tidsenliga

FOTOGRAFI-ATELIER

All slags Fotografering utföres omsorgsfullt enligt nutidens fordringar.
Med största högaktning
LEVERIN & C:o
[46]

I dessa dagar utkommer på **Wilhelm Billes** förlag:

Om den sexuela hygienen
och
några af dess etiska konseqvenser.
Trenne föredrag
af
SEVED RIBBING,
Professor i praktisk medicin vid universitetet i Lund.
Pris 2 kronor. [581]

Etui- & Portfölj-Fabrik
Hamngatan 36
Telefon: 49 70.
Otto Gilberg
Tillverkar **Etuier** för Smycken, Bordsilfver, Schatull, Smyckeskrin, Syskrin, Album m. m. Infattar Fotografier. Monterar Tapisseriarbeten.
[506]

TJULANDER & C:o,
VINHANDEL,
55 Drottninggatan 55,
rekommendera sitt välsorterade lager af endast äkta utländska
Viner och **Spirituosa.**
Särskildt framhålles: finare **Champ.-Cognac** från de förnämsta firmor, flere år här i lager, **Bordeaux-viner** af välkända firmor samt **hvitt Portvin,** särdeles omtyckt. [313]

Tvätt-Inrättningen
55 Nybrogatan. *Billiga priser.* Nybrogatan 55.
Obs.! Tvätt utföres äfven af härvarande ordentliga tvätterskor, hemtas och hemsändes, då adress uppgifves pr telefon 43 90 eller pr post. [74]

ROLAND MARTIN
Tandläkare
Vasagatan 10, Stockholm,
snedt emot Centralstationen. [572]

Ramlösa Plantskola.
Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slag plantskoleartiklar är nu utkommen och tillsändes franko.
Helsingborg i september 1888.
[522] *N. P. Jensen.*

Pianomagasin.
Flyglar, Pianinos, Tafflar och **Orglar** från in- och utländska utmärkta Fabriker **till de billigaste** priser. För instrumentens bestånd ansvaras.
Äldre Pianos tagas i utbyte.
OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechtens berömda fabriker.
GUST. PETTERSSON & Komp.,
38 Regeringsgatan 38.
Flyglar, Tafflar och Pianinos från **J. G. Malmsjö.** [525]

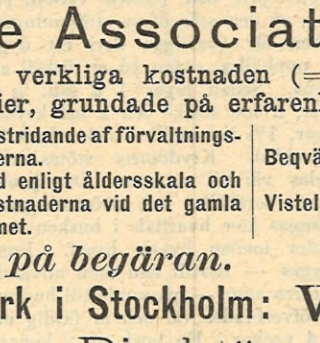

Gust. G. Folckers
Skönfärgeri
och
Konsttvättning
N:r 2 Kungsholmstorg N:r 2.
Butiker: Regeringsgatan n:r 9 (postadr.), Nybrogatan n:r 28 B, Drottninggatan n:r 81 C.
Butik i Göteborg: Kyrkogatan n:r 15. [315]

Passande Julklapp!

Gunghästar,
vackra och välgjorda, klädda med naturligt skinn, sändas mot remissa eller efterkraf:

N:r 1,	3 fot	6 tum	hög...	kr.	20
» 2,	3 »	2 »	» ...	»	16
» 3,	3 »	9 »	» ...	»	13
» 4,	2 »	6 »	» ...	»	10

Obs.! Hästarne finnas i olika ställningar; höjden är beräknad från golfvet till öronen.
Obs.! Svensk tillverkning; skinnen äro preparerade mot mal och fälla ej håret, som de tyska leksakshästarne göra.
Obs.! Haf godheten reqvirera nu och dröj icke med beställningen till dagarne före jul.

G. 26893×1) [582] **Carl Nordins Bokhandel,** Hedemora.

Skrif till
K. M. Lundbergs
Bosättningsmagasin
7 Storkyrkobrinken Stockholm Storkyrkobrinken 7
och begär profver och prisuppgifter
å Hvita väfnader till underkläder, Spetsar, Broderier, Duktyger, Handduksväfnader, Lakanväfnader och Sängkläder.
[22]

Möbeltyger. Obs.! Profver sändas på begäran
Boström & Boström Mattor, m. m. Stockholm, 18 Drottninggatan 18. Obs. Billigaste priser.

STOCKHOLM, GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG